

Les 13/ De tabernakel

1. Introductie

Deze laatste sabbatschoolles van dit kwartaal gaat over een interessant onderwerp: de tabernakel, ook wel ontmoetingstent genoemd. De tabernakel wordt als eerste genoemd in Exodus 25. Het was een verplaatsbaar heiligdom in de woestijn. Het woord tabernakel is in het Hebreeuws *mishkan*, en het komt van de Hebreeuwse stam "sh-k-n" (שכן) dat 'wonen'/ 'verblijven' betekent. Dit was een passende naam, want de tabernakel was ook de daadwerkelijke aardse verblijfplaats van God onder zijn volk. God wil namelijk altijd dichtbij de mens zijn en wonen. Denk ook eens aan de elementen die je terugvindt in de tabernakel: een 'wastafel' (koperen wasvat) en tafel met brood, een 'lichtje' (de lampenstandaard), een 'aangenaam geurtje' (reukofferaltaar) en een kist of 'kluis' om de belangrijkste zaken in op te bergen (de ark van het verbond). Het is net een echt huis! Het is daarom ook zo mooi dat het boek Exodus eindigt met een hoogtepunt: Gods majesteit vult de tabernakel (Exodus 40:34-38) en vanaf dan gaan de Israëlieten op weg met God letterlijk in hun midden.

Dat de tabernakel zeer belangrijk is, blijkt wel uit het feit dat er in Exodus bijna 400 verzen worden gewijd aan de vorm en inhoud van het heiligdom (zie Exodus 25 t/m 40). Dat is meer dan het aantal verzen dat gewijd wordt aan de bouw en inhoud van Salomo's tempel (70 verzen, zie 1 Koningen 6 en 7).

Er zijn een paar interessante zaken die we kunnen leren over de tabernakel. In deze les zullen deze aspecten belicht worden.

2. De tent die rondreisde

Het is een interessant gegeven dat de tabernakel een tent was die kon meereizen met het volk door de woestijn. Dit was uiteraard nodig voor het volk zelf, want zij verbleven in tenten en leefden een nomadenbestaan. Dus God ontmoette de mens op de plek waar zij zich bevonden en paste zich aan hun leefomstandigheden aan: ook Hij zwierf rond in een tent.

Maar er kleeft nog een interessant aspect aan het feit dat God met zijn volk meereisde. In de tijd van het Oude Testament geloofden de volken om de Israëlieten heen in het idee dat een god enkel op één plek tegelijkertijd kon zijn. Dit noemt men **localisme**. Vandaar dat elk volk en elke plek zo zijn eigen goden had. Goden waren fysiek, ze waren een beeld/voorwerp gemaakt door mensen die ook enkel door mensen verplaatst konden worden. Godenbeeldjes konden zelfs gevoed, gekleed, op hun troon worden gezet en te slapen gelegd worden. Localisme leidde in veel gevallen al snel tot afgoderij omdat wanneer men zich verplaatste naar een andere plek, men geconfronteerd werd met andere goden die daar aanbeden werden.

God liet aan zijn volk zien dat Hij heel anders was dan welke god dan ook. Hij is de enige échte God die niet gemaakt is en verzorgd wordt door mensenhanden. Hij hoeft niet te

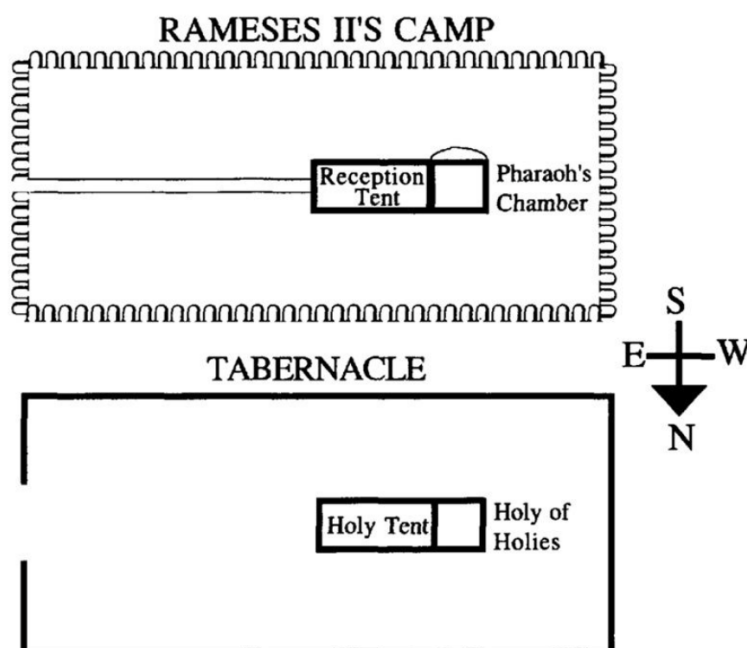
rusten en hij zit altijd op de troon. God is God op welke plek op aarde dan ook: Hij is niet plaatsgebonden.

Vragen:

1. Wat vind u van het idee dat God niet plaatsgebonden is en altijd met ons meereisd?
2. Hoe ervaart u Gods aanwezigheid vandaag?
3. Heeft u ook momenten waarop het lijkt alsof niet dichtbij maar juist heel ver weg lijkt?

3. De tabernakel – waar komt die vandaan?

We zien de tabernakel over het algemeen als een woning voor God, die Hij zelf ontworpen heeft. Toch komt het ontwerp van de tabernakel niet zomaar uit de lucht vallen. Men heeft dankzij archeologisch onderzoek namelijk ontdekt dat soortgelijke heiligdommen ook bij omliggende volken bekend waren. De connectie met Egyptische heiligdommen is in het bijzonder sterk. Hieronder ziet u een plattegrond van de 'tabernakel' van Ramses II die voor militaire doeleinden werd gebruikt:

Ook hier zijn de drie verschillende niveau's van heiligheid/ belang zichtbaar. Verder zijn er ook verschillende voorwerpen in de Egyptische cultuur gevonden die sterk lijken op de verschillende voorwerpen in de tabernakel. Kijk maar eens naar de volgende zaken:

1. Zowel bij de Israëlieten als de Egyptenaren vonden voedsel- en dierenoffers plaats. Bij beide culturen waren brandoffers van belang. De Egyptenaren hadden echter ook de gewoonte om dieren te offeren aan de goden door ze juist te mummificeren en zo te bewaren.

2. De tabernakel bevatte een reukofferaltaar voor de opening van het allerheiligste waar elke dag geurig reukwerk op gebrand werd (Exodus 30:7). Ook in het oude Egypte werden reukoffers, zoals wierook, gebracht. Dit werd gezien als een manier om met de goden te communiceren. De geurige rook werd beschouwd als iets dat de goden gunstig stemde en zo werd een verbinding gelegd tussen het aardse en het bovennatuurlijke.
3. Elke sabbat moesten er op de tafel met toonbroden in de tabernakel twaalf broden neergelegd worden voor de HEER (in twee rijen van zes, zie Leviticus 24:6). Ook in de Egyptische cultuur vind je een soortgelijk gebruik terug in graven waar een tafel gedekt werd voor de overledene met brood, vaak twaalf stuks. In de Mesopotamische cultuur werden er ritueel twaalf broden op een tafel geplaatst die gewijd werden aan de godin Ishtar.
4. Het Hebreeuwse woord voor ark is *aron* in de Bijbel. Een *aron* in de Egyptische cultuur was een kist of een doodskist. De Bijbelse ark heeft aardig wat weg van een aantal soorten Egyptische rituele (doods) kisten. Er is bijvoorbeeld de kist van Anubis (god van de dood/ het graf) die gebruikt werd om canopische vazen (met stoffelijke overblijfselen) naar een graf te vervoeren. Die kist was van binnen en buiten bedekt met goud (net als de ark in Exodus 25:11 en 37:2), het bevatte heilige voorwerpen (vergelijkbaar met de ark, zie Deuteronomium 10:2 & 5) en had draagstokken die aan de onderkant bevestigd waren (zie ook de ark in Exodus 25:12-15). Verder had de kist ook een deksel met een beeld van Anubis erop dat uit één stuk met het deksel was gemaakt. Het design van het deksel vertoont opvallende overeenkomsten met de verzoeningsplaat van de ark waar zich de twee cherubs op bevinden die ook uit één stuk met het deksel waren gemaakt (zie Exodus 25:17-19).

Het hele ontwerp van de tabernakel laat zien hoe God zich aanpaste aan zijn volk, dicht bij hen en hun leefwereld wilde komen. Hij probeerde op deze manier zich kenbaar te maken aan zijn volk op een manier dat zij het zouden begrijpen. Tegelijkertijd was God ook niet als alle andere volken: Hij was de enige echte God die niet plaatsgebonden was, niet gemaakt uit hout, niet gecreeërd door menselijke fantasie en hij kon daadwerkelijk communiceren met zijn volk. Dit was revolutionair voor die tijd, geen enkel volk had zo'n God! Hij was, is en zal altijd een persoonlijke God zijn! Hoe mooi is dat!

Vragen:

4. Wat zegt de tabernakel ons over de mate waarin God zich aanpast aan de lokale cultuur en belevingswereld van de mens?

5. Als God vandaag, anno 2025, opnieuw fysiek onder de mens zou komen wonen, hoe zou hij dat doen?

6. God bereikte zijn volk via de tabernakel. Wat leert de tabernakel ons over hoe wij zelf anderen met het goede nieuws kunnen bereiken?

4. De tabernakel en de schepping

In de les wordt een belangrijke connectie gelegd tussen de tabernakel en de schepping. Inderdaad: op heel wat plekken verwijst de vorm en inhoud van de tabernakel zelf en de beschrijving ervan in de Bijbel naar de schepping. Kijk maar eens naar de volgende zaken:

1. De taal en structuur van de teksten komen op een aantal plekken overeen, bijvoorbeeld:

Tabernakel	Schepping
Exodus 39:42-43 Alles was gemaakt zoals de HEER het Mozes had opgedragen. Toen Mozes zag dat de Israëlieten alles precies volgens de opdracht van de HEER hadden gemaakt, zegende hij hen (barak).	Genesis 1:31 God keek naar alles wat hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was. Genesis 1:27-28 ... mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen. Hij zegende hen (barak)...
Exodus 40:33 Hij schermde de ruimte rondom de tabernakel en het altaar af en hij hing voor de ingang het gordijn op. Zo legde Mozes de laatste hand aan het werk (kala).	Genesis 2:1-2 Zo werden de hemel en de aarde in al hun rijkdom voltooid (kala) . Op de zevende dag had God zijn werk voltooid (kala) , op die dag rustte hij van het werk dat hij gedaan had.

2. Zowel de ingang van de tuin van Eden als de tabernakel bevond zich aan de oostkant (zie Genesis 3:24 en Exodus 27:13).
3. De lampenstandaard in de tabernakel (zie Exodus 25:31-34 & 37:17-20) doet met zijn bloesemversieringen en armen (takken) sterk denken aan de levensboom in Genesis.
4. Meer elementen in de tabernakel doen denken aan de natuur zoals de granaatappelversieringen op het priestergewaad (Exodus 28:33-35)
5. Cherubs bewaakten de ingang van de tuin van Eden (Genesis 3:24) en cherubs stonden bovenop de ark van het verbonden om die te 'bewaken' (Exodus 25:18-20 & 37:7-9)

Vragen:

7. Wat maakt u op uit de connectie tussen het scheppingsverhaal en de tabernakel?
8. Helpt het verhaal van de tabernakel u vandaag ook nog om terug te denken, te reflecteren over de tuin van Eden en het ideaal dat God voor ons voor ogen heeft?
9. Wat is voor u vandaag een belangrijke manier om Gods scheppingsideaal voor ogen te blijven houden en vooruit te kijken naar de nieuwe hemel en aarde?